

Första nordiska läroboken om fetma

Teis Andersen, Aila Rissanen, Stephan Rössner, red. **Fetma/fedme – en nordisk lärobok**. 372 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1998. Pris ca 521 kr. ISBN 91-44-00296-3.

Recensent: Christian Berne, docent och universitetslektor, institutionen för medicin, Akademiska sjukhuset, Uppsala.

Fetma är en folksjukdom, som drabbar ca 10 procent av Nordens vuxna befolkning. Ur ett globalt hälsoperspektiv håller fetma på att bli ett stort problem. Ökningen av antalet överviktiga individer håller på att ta sig närmast epidemiska proportioner. Även om prevalensen svår fetma i Norden är jämförelsevis låg är ökningstakten likartad över hela världen. Man kan på goda grunder, med viss tidsmässig fördröjning, förutspå en kraftig ökning av överviktsassocierade sjukdomar, vilka kommer att utgöra en stor påfrestning på sjukvårdens ekonomiska resurser.

Hög aktivitet inom läkemedelsindustrin

Registreringen av det första läkemedlet mot fetma på många år är ett tecken på hög aktivitet inom läkemedelsindustrin att farmakologiskt angripa problemet. Ett flertal nya läkemedel är att vänta, vilket ställer stora krav på sjukvården att identifiera fetman som medicinskt problem och att initiera olika behandlingsprogram som inte minst bör inbegripa alternativ till läkemedel.

Mot denna bakgrund är det glädjande att tre nordiska sällskap för obesitasforskning från Sverige, Danmark och Finland har tagit på sig uppgiften att producera den första nordiska läroboken om fetma.

I sann nordistisk tradition skriver danskarna på sitt eget modersmål. Den generation som undertecknad tillhör är van att läsa danska och norska från en rad tidigare nordiska läroböcker. Man kanske kan sätta ett frågetecken för yngre generationer läkare och läkarstuderande och andra kategorier vårdper-

sonal som kan tänkas uppleva vissa språksvårigheter.

Fullständig och välskriven faktabok

Boken täcker ämnet synnerligen brett. I åtta avdelningar samlas totalt 45 kapitel skriva av 32 författare. Underavdelningarna, som behandlar t ex epidemiologi, diagnostik och definitioner, orsaker, kliniska och metaboliska karaktäristika och behandling, avslutas med en sammanfattning av de främsta praktiska konsekvenserna av föregående kapitel. Trots detta upplägg hade jag gärna sett något mera struktur på de praktiskt kliniska sjukvårdsaspekterna. De återfinns i boken, men något splittade. Ett kapitel med handläggning kanske innehållande patientexempel utgående från typfall hade kunnat stärka läroboksintrycket.

Det skall dock poängteras att i grova drag två tredjedelar av bokens innehåll har en mycket nära koppling till kliniska problem. Bokens främsta styrka är dess egenskap att vara en fullständig och välskriven faktabok för att söka kunskap inom detta viktiga fält. De flesta av våra mest kända företrädare inom fältet bidrar med välskrivna och initierade kapitel. Stephan Rössner skriver bl a om viktkontroll vid rökstopp och graviditet samt om de viktiga samhällsmedicinska aspekterna på förebyggande av fetma, Peter Arner och Per Björntorp behandlar som vanligt utmärkt metabolism och hormonell reglering. Kost och motion som förebyggande åtgärder och behandling behandlas detaljerat. Eftersom ett nytt läkemedel mot övervikt för första gången på länge nyligen registre-

rats på den nordiska marknaden hade man kanske hoppats på en kritisk värdering av dess effekter och användning.

Oundgänglig referens

Sammantaget är totalintrycket mycket gott. Den satsning på både farmakologisk och icke-farmakologisk behandling av övervikt som är att vänta de närmaste åren gör boken till en närmast oundgänglig referens på sjukhus och vårdcentraler samt i utbildning av många kategorier av vårdpersonal som läkare, diabetessjuksköterskor och dietister. Boken fyller ett tomrum i florran av medicinska läroböcker. •

Två böcker om astma

Tony Foucard, Gunilla Hedlin, Max Kjellman, red. **Allergi och astma hos barn**. 2:a upplagan. 479 sidor. Lund: Svenska barnläkarföreningens sektion för barn- och ungdomsallergiologi och Draco Läkemedel, 1998. ISBN 91-8605862-2.

Magnus Wickman, Mikael Lundborg. **Barnastmapraktika. Handbok i astmabehandling med fallbeskrivningar**. 99 sidor. Lund: Draco Läkemedel, 1998. ISBN 91-865058-61-4.

Recensent: Nils E Eriksson, docent, Halmstad.

Astmeprevalensen har de senaste decennierna ökat kraftigt bland såväl barn som vuxna, från ungefär 2–3 procent i början av 1970-talet till 5–10 procent i mitten av 1990-talet. Även rino-konjunktivit har ökat påtagligt. Under en 20-årsperiod konstaterades en tredubbling av antalet värnpliktiga med rino-konjunktivitsymtom, och bland skolungdomar har sjukdomsgruppen ökat från 5–10 procent på 1970-talet till 15–20 procent idag. Förekomsten av atopiskt eksem hos barn har fördubblats på 20 år. Allergisk sensibilisering förekommer nu hos ungefär 40 procent av ungdomarna. En del anser att allergin idag utgör mänsklighetens största icke-infektiosa epidemi.

Astma och allergi utgör vanliga tillstånd bland patienter på svenska läkarmottagningar och såväl primärvårdslä-